

Asia: VN/4165/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomionne rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettavasta laista.

Lähtökohtaisesti Omakotiliitto kannattaa lainsäädännön selventämistä ja sen kautta saavutettavia kustannussäästöjä. Esityksen mukaan rakennetun ympäristön tiedot ovat hankalasti käytettävissä eri järjestelmissä ja valtakunnallisesti yhteentoimimattomassa ja eriävässä muodossa. Jatkossa rakennetun ympäristön tietoja voitaisiin tarjota, yhdistellä ja käyttää monipuolisemmin ja tehokkaammin, joka on hyvä asia.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmien tarkoituksena on koota laajasti eri tietoja ja mahdollistaa myös jokaisen mahdollisuutta saada tietoa ja osallistua oman elinympäristönsä kehittämiseen. Pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen on jatkossa tärkeää myös paikallisten omakotiyhdistysten kautta.

Yleiset huomionne maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetyistä muutoksista.

Esityksen mukaan maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen tavoitteena on saattaa kaavat ja tonttijaot tietomallimuotoisiksi. Kaavojen ja tonttijakojen laatiminen valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa on edellytys kaavojen ja tonttijakojen tallentamiselle rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä.

Omakotiliitto on lausunut 7.12.2021 KRL-uudistuksen lausuntokierroksen yhteydessä, että sinänsä tulevaisuuden tavoite tietomallien käytöstä on hyvä ja myös pientalojen suunnittelussa ollaan kulkemassa siihen suuntaan. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että muutosprosessin yhteydessä pidetään huoli siitä, että rakennusalan koulutuksessa tietomallinnus on vahvasti osana koulutussisältöä. Tietomallinnusvaatimus ei myöskään saa johtaa ainoastaan tyyppitalomallintamiseen, vaan tulee edelleen olla mahdollisuus yksilölliseen pientalotuotantoon kohtuullisella työmäärällä. Korjausrakentamisen osalta on huolehdittava, että vaatimukset eivät estä hyvää kiinteistön ylläpitoa ja korjauksia suunnittelukulujen kasvaessa. Uudisrakentamisen osalta tietomallin materiaalitietojen osalta vaatimukset on hyvä tarkentaa, jotta epäselvät vaatimukset eivät johda työmäärään merkittävään kasvuun.

Yleiset huomionne koko esitysluonnoksesta.

Omakotiliitto toivoo, että pientaloasumista huomioidaan riittävästi lakiuudistuksessa.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettava laki

Ovatko ehdotetun lain 5 §:ssä mainitut alueidenkäytöstä tallennettavat tiedot mielestänne kattavat?

Esityksen mukaan Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietosisällöksi 5§ on suunniteltu seuraavaa:

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään tallennettavat alueidenkäyttöä koskevat tiedot

Kunnan ja maakunnan liiton on tallennettava viivytyksettä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään valtakunnallisesti yhteentoimivassa ja koneluettavassa muodossa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut seuraavat tiedot:

- 1) tieto kaavan vireille tulosta ja suunnittelualueen rajaus;
- 2) kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma;
- 3) tieto kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamisesta;
- 4) kaavaehdotus;
- 5) tieto kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta;
- 6) hyväksytty kaava;
- 7) tieto kaavan tai sen osan voimaantulosta;
- 8) lainvoimainen kaava;
- 9) hyväksytyn kaavan selostus;
- 10) tieto kaavan kumoutumisesta;
- 11) voimaantullut tonttijako sekä tieto tonttijaon kumoutumisesta;
- 12) rakennuskielto sekä tieto kiellon kumoutumisesta tai raukeamisesta;
- 13) rakentamisrajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
- 14) toimenpiderajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
- 15) suunnittelutarvealue sekä tieto sen kumoutumisesta tai raukeamisesta;
- 16) voimaantullut rakennusjärjestys.

Edellä 1 momentin kohtien 4, 6, 8 ja 11 aineistot on tallennettava myös yhteentoimivassa ja koneluettavassa tietomallimuodossa.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tallennettavien tietojen rakenteesta.

Esitetyt tiedot vaikuttavat kattavalta.

Huomionne ehdotetun lain 13 §:ssä mainituista julkisessa tietopalvelussa jaettavista tiedoista.

Jaettaessa tietoa julkisissa tietopalveluissa on huolehdittava luotettavuudesta, yksityisyydensuojasta ja järjestelmien tietoturvallisuudesta, erityisesti rajapintojen osalta.

Huomionne koko esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista.

Omakotiliitto kommentoi kotitalouksien osalta vaikutuksia.

Esityksen mukaan rakennetun ympäristön kerätyn tiedon avulla on mahdollista parantaa rakennusten käyttöä ja huoltoa ajantasaisen rakentamistiedon avulla, kun esimerkiksi tiedettäisiin nykyistä tarkemmin, miten rakennus on rakennettu. Tämä helpottaa muun muassa rakennuksen elinkaaren aikaisia korjaustoimien suunnittelua ja toteutusta.

Omakotiliitto omalta osaltaan kannustaa esimerkiksi pientalojen ja vapaa-ajan asunnon omistajia säännölliseen ja pitkäjänteiseen huoltotyöhön, joka myös osaltaan vaikuttaa rakennuksen arvon säilymiseen tuottaen taloudellista hyötyä omistajalle. Nyt esitetyt tietojärjestelmien mahdolliset palvelut jäävät esityksessä vielä yleiselle tasolle ja näitä on hyvä tarkentaa.

Omistajilla tulisi olla oikeus tietoihinsa ja oikeus myöntää käyttölupa niihin, esimerkiksi omistaja voisi myöntää palveluntarjoajalle luvan aineistoon, käyttöesimerkkeinä talon huoltokirja, remonttiin liittyvä suunnittelu tai pihasuunnittelu.

Omakotiliitto kannattaa sitä, että kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua vahvistuvat. Esitetty malli, jossa tulevaisuudessa voisi myös tilata oman alueen kaavavalmistelut, kuulostaa hyvältä palvelulta. Huomautamme kuitenkin, että tulee huolehtia siitä, ettei esitetyt tietojärjestelmien uudistuskustannukset nostaa jo ennestään korkeita asumiskustannuksia

Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta?

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.

Omakotiliitto on alansa ainoa valtakunnallinen pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Omakotiliitto on puoluepoliittisesti sitoutumaton, ja siihen kuuluu 233 paikallisyhdistyksen kautta jo yli 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Suomessa on yhteensä noin 1,2 miljoonaa pientaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry